

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

Кафедра теорії та історії культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор з навчальної роботи
в.о. проф. Бондарчук В.О.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Другого рівня вищої освіти

**галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність: 034 «Культурологія»
освітньо-наукова програма: «Музична культурологія»**

Освітній ступінь «Магістр»

Київ - 2020 рік

Програма навчальної дисципліни «**Педагогічна практика**» для студентів освітнього ступеня «Магістр» у галузі знань 03 «Гуманітарні науки», за спеціальністю 034 «Культурологія», освітньо-науковою програмою «Музична культурологія». 17 с.

Укладач:

Кривошея Т.О., доктор культурології, доцент кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського.

Рецензент:

Северінова М.Ю., доктор мистецтвознавства, в.о. професора кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.

Схвалено Науково-методичною радою НМАУ імені П. І. Чайковського для студентів освітнього ступеня «Магістр» у галузі знань 03 «Гуманітарні науки», за спеціальністю 034 «Культурологія», спеціалізації «Музична культурологія».

Протокол №10 «20» серпня 2020 року.

© Кривошея Т. О., 2020 рік
© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2020 рік

Обсяг курсу – 180 годин
 Аудиторних – 68 годин
 Практичних - 68 годин
 Самостійних – 112 години
 Залік - 3, 4 семестри

Опис навчальної дисципліни «Педагогічна практика»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS –6	03 «Гуманітарні науки»	Дисципліна професійної і практичної підготовки
	034 «Культурологія»	
Модулів: 2	Спеціалізація: «Музична культурологія»	Рік підготовки: 2
Змістових модулів: 2		Семестр: 3,4
Індивідуальне науково-дослідне завдання: –		Теоретичні, лекційні – -
Загальна кількість годин: 180		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 0,8	Освітній ступінь: Магістр	Практичні, семінарські: 68
		Самостійна робота: 112
		Індивідуальні завдання:*
		--
		Змістовий модуль –2, Модуль (залік) – 2 (залік - 3-й, 4-й семестри)

*виконання індивідуальних завдань здійснюється за рахунок самостійної роботи

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет «Педагогічна практика» є важливим етапом у процесі професійно-методичної підготовки студентів-культурологів щодо викладацької діяльності у вищій школі. Педагогічна практика з культурологічних дисциплін забезпечує реалізацію теоретичних знань, які отримали студенти впродовж навчального процесу в практичній педагогічній діяльності. «Педагогічна практика» входить до групи спеціальних навчальних дисциплін, які разом з предметом «Культурологічна педагогіка вищої школи» утворює логічно-узгоджений, гармонізований навчально-методичний дисциплінарний комплекс, спрямований на забезпечення всіх необхідних для студентів-культурологів умов набуття теоретичних та практичних педагогічних знань, вмінь та навичок для роботи в системі вищої освіти.

Ключова мета викладання даного предмету – всебічна підготовка, організація та оптимізація процесу проходження студентами педагогічної практики з навчальних дисциплін культурологічного спрямування, забезпечення високопрофесійної методичної підтримки, встановлення постійного фахового взаємообміну між керівником практики та студентами-практикантами.

Завдання курсу:

1. Розвиток особистісних та професійних якостей викладача-культуролога вищої школи.
2. Ознайомлення студентів-практикантів з функціонуванням всіх структур вищого навчального закладу.
3. Засвоєння основних педагогічних технологій та набуття педагогічних компетентностей.
4. Отримання практичних навичок аналізувати концепції та методичні принципи побудови учбових програм та посібників з культурологічних дисциплін.
5. Заглиблення теоретичних знань та установа зв'язків із практичною діяльністю майбутнього викладача-культуролога.
6. Формування професійних навичок педагогічної рефлексії та критичного осмислення педагогічного процесу у вищій школі.

Вивчення навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти передбачає набуття наступних **вмінь та здатностей**:

- аналізувати концепції та методичні принципи побудови навчальних програм та посібників з культурологічних дисциплін;
- орієнтуватись у предметному полі дослідження культурологічних

дисциплін та масивному обсягу навчальної, наукової, монографічної літератури з культурологічної проблематики;

- вільно володіти теоретичними та практичними навичками наукової діяльності для здійснення аналізу методів дослідження музичної культури в межах сучасної культурологічної науки та міждисциплінарних інваріантах гуманітаристики;

- узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів теорій та практик культури, виявляти їх актуальність із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій;

- оволодіти культурою вибіркості щодо предметної тематики та застосування методів та методологій (моно-, полі-) у культурологічних та гуманітарних дослідженнях; моніторингу вітчизняної та зарубіжних джерельних баз тощо;

- узагальнювати теоретичні знання та встановлювати взаємозв'язки із практичною діяльністю майбутнього викладача-культуролога, музичного культуролога;

- володіти ключовими педагогічними технологіями щодо творчого опрацювання та адаптації інформації культурологічного, мистецтвознавчого, музикознавчого, філософського, релігієзнавчого змісту для виступів перед широкою аудиторією різних ступенів підготовленості;

- володіти прийомами ораторського мистецтва, сучасними методиками публічних виступів, комунікативними техніками та аудіо-візуальними технологіями. - орієнтуватись здобувачам вищої освіти (практикантам) в інституціональному просторі (навчальних закладах середньої та середньо-спеціальної освіти) та їх функціональності;

- ініціювати педагогічну рефлексію та критичне осмислення педагогічного процесу в контексті поступу особистісних та професійних якостей викладача-культуролога;

Теоретичною базою предмету є лекційний курс «Культурологічна педагогіка вищої школи», який студенти-культурологи відвідують протягом IX семестру, одночасно із проходженням педагогічної практики.

Практичне наповнення предмета забезпечує керівник практики, ґрунтуючись, передовсім, на власному науково-педагогічному досвіді, провідних сучасних методичних концепціях, фаховій ерудиції, а також виходячи з індивідуальних можливостей студента.

Форми контролю: залік.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Загал ьний обсяг годин	Обсяг годин аудит орних	у тому числі			
			Теорет ичні, лек- ційні	практич., семінар ські	Сам ості йна роб.	Контр Мод.
МОДУЛЬ I. Підготовка та проведення педагогічної практики у III семестрі						
Тема 1. Ознайомлення з документацією кафедри з проведення занять в навчальному закладі.	10	2		2	8	
Тема 2. Визначення теми та форми занять та затвердження дати їх проведення.	12	4		4	8	
Тема 3. Ознайомлення із літературою з теми занять згідно програми та тематичного плану предмета.	12	4		4	8	
Тема 4. Відвідування занять, які проводять викладачі кафедри.	12	4		4	8	
Тема 5. Підготовка плану-конспекту лекційних та практичних занять та затвердження його у керівника практики.	16	6		6	10	
Тема 6. Проведення лекційних та практичних занять із студентами згідно із індивідуальним графіком	14	6		6	8	
Тема 7. Підведення підсумків роботи студента-практиканта.	8	2	-	2	6	
Разом за модулем 2.	84	28	-	28	56	
МОДУЛЬ II. Підготовка та проведення педагогічної практики у IV семестрі						
Тема 1. Визначення теми та форми занять та затвердження дати їх проведення.	12	4		4	8	
Тема 2. Ознайомлення із літературою з теми занять згідно програми та тематичного плану предмета.	14	6		6	8	
Тема 3. Відвідування занять, які проводять викладачі кафедри.	13	6		6	7	

Тема 4. Підготовка плану-конспекту лекційних та практичних занять та затвердження його у керівника практики.	13	4		4	9	
Тема 5. Участь в підготовці критеріїв оцінюванні якості різних видів робіт студентів (наприклад, контрольних письмових робіт) в межах поточних навчальних курсів керівника практики.	9	4		4	5	
Тема 6. Самостійне проведення лекційних, семінарських та практичних занять із студентами згідно із індивідуальним графіком. Самоаналіз.	19	10		10	9	
Тема 7. Підведення підсумків роботи практиканта та звітування про проведення педагогічної практики.	9	4		4	5	
Тема 8. Звіт за результатами проведення педагогічної практики	7	2		2	5	
Разом за модулем II	96	40	-	40	56	
Всього	180	68	-	68	112	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТ КУРСУ

Модуль 1.

Тема 1. Ознайомлення з документацією кафедри з проведення занять в навчальному закладі.

Ознайомлення студентів із основними напрямками педагогічного процесу та діяльності викладача культурологічних дисциплін у вузі. Ознайомлення студентів із загальною організацією учбової педагогічної практики, із особливостями та специфікою навчального закладу. Обговорення стратегічних завдань у проведенні лекційних та семінарських занять, враховуючи специфіку аудиторії, фахового складу аудиторії, певних соціально-психологічних особливостей поведінки студентів та навчального плану вузу.

Тема 2. Визначення теми та форми занять та затвердження дати їх проведення.

Розподіл між студентами-практикантами тем лекційних та практичних занять. Погодження дати їх проведення. Ознайомлення із різними типами учбової документації (учбовий журнал, робочий план, план-конспект лекційних та семінарських занять).

Тема 3. Ознайомлення із літературою з теми занять згідно програми та тематичного плану предмета.

Ознайомлення студентів-практикантів із методичною та навчальною літературою згідно із темами лекційних та практичних занять. Обговорення шляхів та методів побудови лекційних та практичних занять та їх структури згідно із специфікою аудиторії та її фахового складу. Закріплення на практиці навиків аналізувати концепції та методичні принципи побудови учбових програм та посібників з культурологічних дисциплін.

Тема 4. Відвідування занять, які проводять викладачі кафедри.

Відвідування студентами-практикантами авторських лекцій викладачів кафедри із метою ознайомлення досвідом проведення аудиторних занять у вузі та набуття власної стратегії практичної підготовки до аудиторних занять (лекцій, семінарів).

Тема 5. Підготовка плану-конспекту лекційних та практичних занять та затвердження його у керівника практики.

Згідно із навчальним планом складення студентами власного плану - конспекту лекційних та практичних занять, враховуючи методичні

рекомендації, отримані студентами – практикантами в межах теоретичних курсів «Методика викладання культурологічних дисциплін» та «Культурологічна педагогіка вищої школи». Обговорення та затвердження планів – конспектів у керівника практики.

Тема 6. Проведення лекційних (в тому числі on-line лекцій) та практичних занять студентами-практикантами.

Робота студентів згідно із індивідуальними планами підготовки та проведення лекційних та семінарських занять.

Тема 7. Підведення підсумків роботи студента-практиканта.

Підготовка та заслуховування звіту про педагогічну практику. Підведення підсумків щодо освоєння студентами-практикантами методик викладання курсів із культурологічних дисциплін, теоретичних, практичних та психологічних особливостей їх проведення.

Модуль II.

Тема 1. Визначення теми та форми занять та затвердження дати їх проведення.

Розподіл між студентами-практикантами тем лекційних та практичних занять. Погодження дати їх проведення. Ознайомлення із різними типами учбової документації (учбовий журнал, робочий план, план-конспект лекційних та семінарських занять).

Тема 2. Ознайомлення із літературою з теми занять згідно програми та тематичного плану предмета.

Ознайомлення студентів-практикантів із методичною та навчальною літературою згідно із темами лекційних та практичних занять. Обговорення шляхів та методів побудови лекційних та практичних занять та їх структури згідно із специфікою аудиторії та її фахового складу. Закріплення на практиці навиків аналізувати концепції та методичні принципи побудови учбових програм та посібників з культурологічних дисциплін.

Тема 3. Відвідування занять, які проводять викладачі кафедри.

Відвідування студентами-практикантами авторських лекцій викладачів кафедри із метою ознайомлення досвідом проведення аудиторних занять у вузі та набуття власної стратегії практичної підготовки до аудиторних занять (лекцій, семінарів).

Тема 4. Підготовка плану-конспекту лекційних та практичних занять та затвердження його у керівника практики.

Згідно із навчальним планом складення студентами власного плану - конспекту лекційних та практичних занять, враховуючи методичні рекомендації, отримані студентами – практикантами в межах теоретичних курсів «Методика викладання культурологічних дисциплін» та «Культурологічна педагогіка вищої школи». Обговорення та затвердження планів – конспектів у керівника практики.

Тема 5. Участь в підготовці критеріїв оцінюванні якості різних видів робіт студентів (наприклад, контрольних письмових робіт) в межах поточних навчальних курсів керівника практики.

Оволодіння практичними вміннями в підготовці критеріїв оцінюванні якості різних видів робіт студентів (наприклад, контрольних письмових робіт). Визначення принципів оцінювання знань з культурологічних дисциплін. Складання контрольних запитань, тестових завдань, тем для самостійного опрацювання студентів з окремих проблем курсу, який викладає керівник практики.

Тема 6. Самостійне проведення лекційних, on-line лекцій, семінарських та практичних занять із студентами згідно із індивідуальним графіком. Самоаналіз.

Робота студентів згідно із індивідуальними планами підготовки та проведення лекційних та семінарських занять. Здійснення самоаналізу викладацької діяльності, формулювання та обговорення із керівником педагогічної практики проблемних аспектів педагогічного досвіду.

Тема 7. Підведення підсумків роботи студента-практиканта.

Підготовка та заслуховування звіту про педагогічну практику. Підведення підсумків щодо освоєння студентами-практикантами методик викладання курсів із культурологічних дисциплін, теоретичних, практичних та психологічних особливостей їх проведення.

Тема 8. Звіт за результатами проведення педагогічної практики.

Підготовка та заслуховування звіту про педагогічну практику з конкретизацією видів діяльності навчального, методичного та дослідницького напрямів, виконання усіх розділів програми практики, висновків стосовно теоретичних, практичних та психологічних особливостей їх проведення.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Формування змісту самостійної роботи студента з дисципліни «Педагогічна практика» включає:

- визначення та обґрунтування необхідного переліку розділів, тем, питань, завдань,
- визначення змісту та обсягу теоретичної навчальної інформації та семінарських завдань із кожної теми, які виносяться на самостійну роботу студентів;
- відбір методів та форм самостійної роботи студентів відповідно до сучасних технологій навчання;
- визначення форм та методів контролю за самостійним виконанням студентами завдань;

Студенти, які розпочинають вивчення дисципліни «Педагогічна практика», на перших заняттях поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи з дисципліни, а саме про перелік і обсяг завдань, терміни їх виконання і особливості оцінювання, графік проведення консультацій, наявність індивідуальних завдань щодо самостійної роботи.

Критерії визначення навчальних матеріалів, які пропонуються студентам:

- взаємозв'язок змісту навчального матеріалу для самостійної роботи з матеріалом, вивченим у процесі аудиторних занять;
- відповідність обсягу та рівня складності запропонованого навчального матеріалу реальним можливостям, рівню підготовленості студентів та часу, відведеному на самостійне вивчення даного матеріалу;
- змістовно-технологічний взаємозв'язок між формами та методами самостійного вивчення студентами навчального матеріалу, самоконтролю знань, з одного боку, та дидактичними вимогами до рівня засвоєння, засобами контролю та оцінювання набутих знань, з іншого.

Щодо самостійного опрацювання студентів виносяться навчальні матеріали:

- за рівнем складності доступні для самостійного вивчення;
- ті, які розширюють, доповнюють, деталізують знання основ, викладених в базовому курсі;
- аналогічні вивченим, побудовані на принципах, вже розглянутих у попередніх темах;
- описові, фактологічні;
- спрямовані на формування навичок та стійких знань;
- практичного спрямування, тобто такі, які демонструють застосування загальних принципів, викладених в базовому курсі в практичній діяльності.

Завдання для самостійної роботи

- Скласти список літератури, у який входить перелік підручників, навчальних посібників, джерел, аудіо-відео матеріалів, ілюстрацій, методичної літератури, який студент-практикант використовує у підготовці до аудиторних занять.
- Скласти план-конспект лекцій, які відвідав студент-практикант.
- Скласти план-конспект лекційних занять з навчальної дисципліни «Історія та теорія світової та вітчизняної світової культури».
- Скласти план-конспект практичного заняття з навчальної дисципліни «Історія та теорія світової та вітчизняної світової культури».
- Скласти список основної та додаткової літератури у відповідності із тематикою аудиторного заняття.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи студентів:

У процесі проведення контрольних заходів викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

Результати самостійної роботи студентів оцінюються екзаменатором відповідної дисципліни або комісією.

Результати оцінювання самостійної роботи студента проявляються у проведенні контрольних заходів з конкретної дисципліни.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Загальна організація оволодіння модульною програмою та оцінювання навчальної діяльності студентів

Діяльність викладача	Діяльність студента	Кількість балів	Термін
- Консультації з педагогічної практики; - Підготовка навчально-методичних матеріалів; - Проведення тематичних та модульних форм контролю, перевірка рівня проведення лекційних та семінарських занять з культурологічних дисциплін; - Підсумковий контроль (залік).	- Відвідування практичних занять; - Участь у підготовці проведення занять з культурологічних дисциплін (вивчення теоретичного матеріалу теми лекції або семінару; добір дидактичного матеріалу, обговорення проблемних питань, тестування, написання самостійної роботи тощо); - Самостійна робота студента (підготовка та проведення лекцій з культурологічних дисциплін); - Захист практики. - Підсумковий контроль.	0-100	Відповідно до розкладу занять та терміну, встановленого викладачем
Загальна кількість балів (максимальна) – 100 Підсумковий контроль - залік			

Загальний підсумковий контроль полягає у підведенні підсумків виконання усіх практичних завдань, що виконувалися впродовж семестру, усуненням прогалин у засвоєнні окремих питань курсу та вирішенням питання про готовність кожного студента до заліку.

Підсумкове семестрове оцінювання результатів навчальної діяльності студентів проводиться на заліку за чотирибальною шкалою у вигляді оцінок «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінка **«відмінно»**: студент відповідально у повному обсязі виконав весь об'єм роботи, згідно із програмою педагогічної практики. Показав глибоку теоретичну та практичну підготовку на всіх етапах практики, якісно оформив документацію, практичні доробки творчо та систематизовано представив в усному звіті.

Оцінка **«добре»**: студент у повній мірі виконав програму практики, добре підготував та провів лекційні та семінарські заняття, але із незначними помилками. В усному звіті представлено основні положення практичних навичок та умінь

Оцінка **«задовільно»**: студент виконав програму практики із суттєвими помилками, не проявляв достатньої зацікавленості, ініціативи та самостійності. У плані-конспекті необґрунтовано або з помилками окреслені загальні положення аудиторних занять. Основний практичний матеріал не представлено у звіті.

Оцінка **«незадовільно»**: студент не виконав програму практики, безвідповідально відносився до своїх обов'язків. Усний звіт не відтворює практичні принципи проведення аудиторних занять.

За шкалою ECTS	Національна шкала	За шкалою навчального закладу
A	відмінно	90 - 100
BC	Добре	74 - 89
DE	задовільно	60 - 73
FX	незадовільно з можливістю повторного	35 - 59
F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1 - 34

Структура залікових кредитів дисципліни

Кількість модулів та змістових модулів	Кількість годин, відведених на:	
	Аудиторні заняття	Індивідуальна робота та самостійна робота студентів
Модуль I.	28	56
Модуль II.	40	56
Разом за 2 семестри	68	112

ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ

1. Підготовка плану-конспекту лекційних занять з навчальної дисципліни «Історія та теорія світової та вітчизняної світової культури».
2. Підготовка плану-конспекту практичного заняття з навчальної дисципліни «Історія та теорія світової та вітчизняної світової культури».
3. Підготовка списку основної та додаткової літератури у відповідності із тематикою аудиторних занять студента - практиканта.
4. Підготовка плану-конспекту лекцій, які відвідав студент-практикант.
5. Письмовий та усний звіт про педагогічну практику.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Логіка курсу «Педагогічна практика» передбачає вивчення специфіки наукової, зокрема, культуротворчої діяльності, відтак, спрямована на використання проблемного, пошукового, дослідницького методів. Щодо курсу «Педагогічна практика» дієвим є бінарний метод взаємодії «викладач - студент», який продукує діалогічну модель, спонукає до самокритичної рефлексії з інтенцією до узагальнень. Водночас використовуються методи стимулювання і мотивації, де студенти виявляють творчий потенціал щодо усвідомлення того чи іншого феномену дослідження та орієнтації загалом у ключових питаннях даної дисципліни.

Самостійна робота передбачає поглиблене вивчення навчального матеріалу, розширення інформаційного простору шляхом опрацювання монографічної, додаткової літератури, де актуалізуються методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, абстракції, оскільки даний вид діяльності є підготовкою студентів-магістрів до наступного щаблю наукової діяльності - третього (аспірантура) рівня вищої освіти.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Методичне забезпечення навчального курсу реалізується за допомогою залучення сучасних підручників з культурології, теорії та історії світової та вітчизняної культури, підручників із широкого кола питань загальногуманітарного пізнання, навчальних посібників, першоджерел класиків культурологічної думки, довідникових джерел, конспекту лекційних занять.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія. Історія і теорія культури ХХ століття: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге, перероб. і доповн. Київ : Кондор, 2007.
2. Гатальська С. М. Філософія культури: підручник для студ. вищих навч. закл. Київ : Либідь, 2005. 328с.
3. Історія світової культури: навч. посібник / Керівник авт. колективу Л.Т. Левчук. Київ : 2000.
4. Історія та теорія світової і вітчизняної культури: Навч. посіб./ За ред. А.К.Бичко. Київ, 1993.
5. Каган М. С. Философия культуры. Санкт-Петербург : Санкт-Петербургский гос. ун-т.: Петрополис, 1996. 416с.
6. Кормич Л.І., Багацький В. В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Одеська національна юридична академія. Харків : Одіссей, 2002. 304с.
7. Лосєв І.В Історія та теорія світової культури: європейський контекст: навч. посібник. Либідь, 1995. 224с.

8. Мартынов В. Ф. Культурология. Теория культуры: учеб. пособие. Минск : АСАР, 2008. 847с.
9. Матвеева Л. Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Київ : Либідь, 2005. 512с.
10. Никитич Л. А. Культурология. Теория, философия, история культуры: учебник для студ. вузов. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. 560с.
11. Парахонський Б. О., Погорілий О. І., Йосипенко О. М., Собуцький М. А., Савельєва М. Ю. Культурологія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Національний ун-т "Києво-Могилянська академія" / О.І. Погорілий (упоряд.), М.А. Собуцький (упоряд.). 2.вид. Київ : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2005. 314 с.
12. Сіверс В. А. Дичковський С. І., Никоненко Т. М., Рейда О.О., Настенко Л.Г. Культурологія: Навч.-метод. посібник для студ. усіх спец. / Національний авіаційний ун-т. Київ : НАУ, 2005. 208с.
- 13.Тюрменко І. І., Буравченкова С. Б., Рудик П. А., Береговий С. І., Кобилянський Є. Е. Культурологія: теорія та історія культури: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Національний ун-т харчових технологій / І.І. Тюрменко (ред.).2-е вид., перероб. та доп. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 368 с.
- 14.Філософія культури: основні поняття, напрями, персоналії : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Андрущенко Т. І., Антонюк О. В., Беспалий В. А., Бровко М. М., Федоренко М. О. та ін.; за заг. ред. проф. М. О. Тимошенка. К.-Чернівці : Букрек, 2020. С. 97-109.
15. Фіцула М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 352с.
16. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. 3.вид., стер. Київ : Знання-Прес, 2007. 353 с.

17. Пелікан Я. Ідея університету. Київ : Дух і літера, 2008. 360 с.
18. Fisch, Stefan. Geschichte der Europäischen Universität. Von. Bologna nach Bologna. München: C.H.Beck, brosch., 2015, 128 S.

Додаткова література:

19. Астахова Е. В. Методика организации и проведения семинарских занятий по предметам гуманитарного цикла: Для магистрантов, аспирантов, преподавателей высшей школы / Харьковский гуманитарный ин-т "Народная украинская академия". Харьков: 2000.52с.
20. Жорнова О.І. Теорія і методика формування культуротворчості. Запоріжжя : Дике Поле, 2006. 416с.
21. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти. Київ : Магістр, 1996. 256 с.
22. Педагогика: Педагогические теории, системы, технологии: Учеб. для студентов высших и средних учебных заведений за общей ред.. Смирнова С.А. Москва : АСАДЕМА, 2003. 510 с.
23. Стародубцева Л. В. Методологічні проблеми культурології: Навч.-метод. посіб. для студ. спеціалізації "Культурологія" / Харківська держ. академія культури. Кафедра історії та теорії культури. Харків : ХДАК, 2005. 76 с.

Інтернет-ресурс:

1. Національний Стандарт України. Інформація та документація бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання ДСТУ 8302:2015. Видання офіційне. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016.
<https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/8A181.pdf>
http://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_8302-2015.PDF

2. Проект Закону України Про академічну доброчесність.

URL: https://naqa.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/12/%D0%9F%D1%80%D0%B E%D1%94%D0%BA%D1%82-%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%83-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_.pdf

3. Положення про академічну доброчесність, протидію корупції, сексуальним домаганням та дискримінації у Національній музичній академії України імені П.І. Чайковського URL : <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/8A181.pdf>